

УДК 347.73

ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Шлапко Тетяна Вікторівна,
канд. юрид. наук,
доцент кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки ННІ права,
Сумський державний університет

Миронов Петро Федорович,
студент VI курсу ННІ права,
Сумський державний університет

Стаття присвячена визначенню проблем правового регулювання обігу електронних грошей в Україні, дослідженню нормативно-правового регулювання обігу таких грошей у зарубіжних країнах: Європейському Союзі та США, формулюванню висновків і пропозицій, спрямованих на вдосконалення законодавства у зазначеній сфері в Україні. У статті дано визначення поняття «електронні гроші» з юридичної точки зору. У роботі висвітлено різні підходи вітчизняних та зарубіжних науковців щодо теоретичного визначення цього поняття. Проаналізовані директиви Комісії Європейського Союзу, які є основою регулювання електронного грошового обігу в країнах ЄС, та універсальний закон про грошові послуги «Uniform Money Services Act», який є ключовим нормативно-правовим актом у сфері регулювання обігу електронних грошей в США. На основі проведеного порівняльного аналізу законодавства США і Європейського Союзу визначені подібні та відмінні аспекти правового регулювання обігу електронних грошей. Окреслено чинне законодавство України, що регулює відносини, пов'язані з обігом електронних грошей. Досліджуються питання нормативно-правового регулювання в умовах розвитку системи електронних платежів у контексті адаптації національного законодавства до вимог ЄС. Розглянуті ключові норми Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481. Цінним у статті є використання методу порівняння досвіду регулювання обігу електронних грошей в зарубіжних країнах з українським. Відмічені норми, які не відповідають кращій міжнародній практиці. Сформульовані рекомендації та напрямки удосконалення сфери нормативно-правового регулювання обігу електронних грошей в Україні. Зроблені висновки, що для вдосконалення і вирішення сучасних проблем впровадження електронних грошей в Україні необхідно обов'язково скористатися досвідом зарубіжних країн.

Ключові слова : гроші, грошовий обіг, електронні гроші, фінансове право, електронні платіжні системи, правове регулювання.

Shlapko T. V., Myronov P. F. Foreign and Domestic Experience in Legal Regulation of E-money Circulation. The article is devoted to the determination of the issues of legal regulation of e-money circulation in Ukraine, the study of legal regulation of such money in foreign countries: European Union and USA, the formulation of conclusions and proposals aimed at improving the legislation in this area in Ukraine. The article defines the concept of "e-money" from a legal point of

view. Different approaches of domestic and foreign scholars regarding theoretical definition of this concept are highlighted in the paper. The directives of the Commissions of the European Union, which are the basis for the regulation of e-money circulation in the EU countries, and the universal Uniform Money Services Act, which is the key regulatory legal act in the field of e-money regulation in the United States, are analyzed. Based on the comparative analysis of US and EU legislation in the rulemaking of e-money, similar aspects of legal bases and their differences are identified. The current legislation of Ukraine concerning the regulation of relations connected with e-money is listed. Matters of legal regulation in the context of the development of the electronic payment system in the context of adaptation of the national legislation to the requirements of the EU are involved. Considered the key rules of the Regulation on e-money in Ukraine, approved by the decision of the Board of the National Bank of Ukraine of November 4, 2010. No. 481. Comparison of foreign and domestic experience in legal regulation of electronic money circulation has been conducted. Marked norms that do not meet best international practice. The directions of improvement of the field of legal regulation of e-money in Ukraine are formulated. It is concluded that in order to improve and solve the modern problems of e-money in Ukraine it is necessary to take advantage of the foreign countries experience.

Keywords : money, money circulation, e-money, financial law, electronic payment systems, legal regulation.

Постановка проблеми. За останні десятиріччя з'явилися нові інноваційні продукти, призначені для здійснення платежів. Внутрішні та зовнішні роздрібні платежі здійснюються з використанням нових платіжних продуктів та збільшуються в кількісному значенні. Поява нових платіжних засобів є об'єктивним процесом, що спричинений незадоволеними потребами споживачів та підвищеними вимогами до ефективності й надійності платежів. Очевидно, що з розвитком безготівкових розрахунків обіг електронних грошей набуває все більшої популярності. Сьогодні в Україні близько 25 % населення є користувачами Інтернету, і ця кількість постійно зростає, отже, збільшуватиметься кількість потенційних користувачів електронних грошей. Електронні гроші вже стали невід'ємним елементом цивільного обороту та платіжних технологій.

Однак в Україні існують проблеми та перешкоди для розвитку системи електронних грошей. Одними з основних проблемних питань є відсутність чітких, дієвих законів та регулюючих норм, наявність розбіжностей з окремих питань щодо забезпечення високого рівня безпеки функціонування електронних грошей. Потребують детального дослідження весь спектр питань, пов'язаних з обігом електронних грошей, та їх відображення у бухгалтерському обліку, механізм проведення контролю, ефективність їх застосування тощо. Україна на шляху інтеграції до міжнародного співтовариства не може залишатись осторонь процесів, що відбуваються у сфері інформаційних технологій. З огляду на те, що Україна задекларувала чіткі наміри

долучитися до Європейського Союзу, узяла на себе зобов'язання адаптувати власне законодавство до законодавства ЄС, цей процес має бути розпочатий насамперед з науково-теоретичної розробки відповідних правових конструкцій у межах вітчизняної правової теорії.

Метою даної статті є дослідження сучасного стану та проблематики правового регулювання обігу електронних грошей на підставі аналізу чинного законодавства у сфері регулювання операцій з електронними грошима в Україні та за кордоном, формування пропозицій щодо перспективного розвитку систем електронних грошей шляхом гармонізації законодавства у зазначеній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання та проблеми обігу електронних грошей в Україні досліджували вітчизняні вчені, серед яких: В. Міщенко, О. Махасва, А. Мороз, М. Савлук, С. Овсєнко та інші науковці. Проблематику застосування електронних грошей розглядали в працях зарубіжні вчені та науковці, зокрема: М. Вудфорд, А. Генкін, Ч. Гудхард, М. Кінг, С. Кляйн, Б. Коен, Г. Селджін, Л. Уайт, Б. Фрідмен, А. Шамраєв, Б. Шміт, та ін.

Варто відзначити, що науковці ще не знайшли консенсусу щодо сутності електронних грошей і тієї правової ролі, яку вони відіграватимуть у найближчому майбутньому. Невирішеним питанням залишається адаптація чинного законодавства України до вимог ЄС в умовах євроінтеграційної політики.

Виклад основного матеріалу. Економісти називають сучасний період розвитку сфери електронних грошей початковим на рівні

теоретичної концепції, але визнають, що цей платіжний інструмент має величезний і мало досліджений потенціал [1, с. 20]. У літературі висловлюється думка, що електронні гроші є «якісно новим різновидом грошей, що поєднує в собі ознаки і безготівкових і готівкових грошей» [2, с. 15]. Але підхід до визначення фінансово-правової сутності електронних грошей неоднозначний як у теоретичній площині, так і в законодавстві різних країн. Так, Б. Коен, Є. Горюков, Ш. П. Егізарян вважають, що електронні гроші являють собою нову форму грошей, які з'явилися завдяки технологічним інноваціям [1, с. 18]. А. Берендстейн, аналізуючи феномен електронних грошей, сформував позицію, що електронні гроші – це вид платіжних інструментів (на зразок банківських карт з магнітною смугою) [2, с. 15–16]. С. Фрідман вважає, що електронні гроші являють собою еквівалент грошової вартості, заздалегідь сплачений емітенту, фінансовий продукт із передплаченою вартістю [3, с. 45]. Д. Є. Євсюков, Л. Вайт в свою чергу наполягають, що електронні гроші є грошовим зобов'язанням емітента [3, с. 47–48; 4, с. 34].

З юридичної точки зору, електронні гроші – це безстрокові грошові зобов'язання емітента на пред'явника в електронній формі, випуск в обіг яких здійснюється емітентом як після отримання грошових коштів у розмірі, не меншому від обсягу зобов'язань, прийнятих на себе емітентом, так і у формі емітованої грошової вартості [5, с. 121].

На нашу думку, правове підґрунтя цього поняття ще на етапі становлення і в майбутньому визначатиметься разом з еволюцією електронних грошей. За своєю сутністю електронні гроші – це еквівалент традиційних фіатних (паперових) грошових коштів, які зберігають свою вартість на електронних носіях, а їх обіг напряму залежить від правової регламентації.

На сучасному етапі електронні гроші являють собою складний економічний, технічний та правовий інститут, що використовується як засіб оплати за товари та послуги, забезпечує товарно-грошовий обіг, широко застосовується в міжнародних розрахунках та дає змогу зберігати частину отриманих доходів з метою їх використання в майбутньому, тобто фактично електронні гроші спроможні виконувати свої функції грошей, сформульовані класиками економічної теорії (міри вартості, засобу накопичення, обігу, засобу платежу, світових грошей) [2, с. 16; 6, с. 22]. К. С. Бельський свого часу розглядав їх як фінансово-правову категорію та відзначав, що будь-яка з функцій грошей може

бути реалізована в економічній дійсності лише за допомогою юридичних норм і, переважно, норм фінансового права [7, с. 35].

Розповсюдження електронних грошей та їх широке використання для здійснення різних розрахункових та інших фінансових операцій містить в собі приховані загрози, які необхідно ідентифікувати та враховувати в процесі правового регулювання цієї сфери суспільних відносин. Усі ці причини обумовлюють потребу та необхідність у формуванні ефективного законодавства у сфері обігу електронних грошей. Для вирішення цієї задачі може бути корисний досвід зарубіжних країн, перш за все, Європейського Союзу та США. Стаття 3 Додатку XVII до Угоди «Нормативно-правове наближення України» передбачає, що Україна транспонує та на постійній основі впроваджує чинне законодавство ЄС у свою національну правову систему [8, с. 21].

Без сумніву, цінність для аналізу та використання зарубіжного досвіду має законодавство Європейського Союзу. Нормативну основу регулювання електронного грошового обігу в країнах ЄС складають директиви Комісії Європейського Союзу, затверджених у 2000–2009 роках, а саме директиви № 2000/28/ЄС, № 2000/46/ЄС та № 2009/110/ЄС [5, с. 120].

У США в 2000 році був прийнятий універсальний закон про грошові послуги «Uniform Money Services Act», який є ключовим нормативно-правовим актом у сфері регулювання обігу електронних грошей, їх обігу та діяльності операторів електронних розрахунків як на федеральному рівні, так і на рівні штатів [9, с. 90].

Особливий інтерес для порівняльного аналізу законодавства закордонних країн у досліджуваній нами сфері представляє правовий статус суб'єктів, які займаються емісією електронних грошей, і його закріплення в законодавстві різних країн. Так, в Євросоюзі такими є *electronic money institutions*, які визначаються законодавством як специфічні кредитні організації, включаючи банки та небанківські фінансові інститути. При цьому важливо відзначити, що емітовані ними платіжні інструменти розглядаються як їх боргові зобов'язання [10, с. 58; 11, с. 44].

У США таким суб'єктом є *money services businesses*, під яким розуміються: підприємства фінансових послуг, небанківські організації, які надають розрахункові та платіжні послуги і позбавлені права залучати депозити, нефінансові інститути, які фактично виступають в ролі агентів, що здійснюють функції по зберіганню та перерахуванню грошових коштів. Як наслідок,

згідно законодавства США, таким підприємствам заборонено розпоряджатися грошима клієнтів, і в разі банкрутства кошти клієнтів не включаються до складу ліквідаційної маси. Для розуміння практичної реалізації американського законодавства і його впливу на діяльність операторів електронних грошових розрахунків корисним є вивчення досвіду функціонування однієї з найвідоміших у всьому світі корпорації PayPalInc, що надає свої послуги користувачам мережі інтернет в усьому світі [10, с. 59].

Особливо цікавим є досвід європейського законодавства щодо визначення та нормативного закріплення сфери використання електронних грошей. За загальним правилом, ця сфера обмежена: 1) розрахунками фізичних осіб за товари і послуги; 2) окремими операціями юридичних осіб та індивідуальних підприємців.

Вперше саме в директивах Європейського Союзу були закріплені нормативні вимоги до емітентів електронних грошей, які можна умовно класифікувати на три основні види: 1) управління емісією електронних платіжних інструментів та ведення електронних баз даних повинно відноситися до діяльності емітентів; 2) вимоги до достатності капіталу, зокрема, власні кошти повинні складати не менше 1 млн. євро і не менше 102% по відношенню до вартості емісії електронних грошей; 3) зобов'язання емітентів повинні бути в повному обсязі інвестовані у встановлені активи, склад і структурне співвідношення яких жорстко регламентовані національним законодавством європейських країн.

Особливий науковий і практичний інтерес представляє собою вивчення особливостей і специфіки законодавчого регулювання обігу електронних грошей в США. Перш за все, необхідно відзначити, що з урахуванням федеративного устрою американської держави слід виділити декілька рівнів нормативно-правового регулювання, а саме — на федеральному рівні і на рівні штатів. При цьому в основу регулювання електронним грошовим обігом покладені, безумовно, федеральні закони. Слід також звернути увагу на панівну роль федеральних органів влади в здійсненні контролю і нагляду за діяльністю операторів електронних розрахунків і емітентів електронних грошей. Так, Федеральна Резервна Система відповідає за безпеку і законність платіжної системи, використовує пруденційний нагляд за діяльністю банків і пред'являє жорсткі вимоги до охочих використовувати розрахункові послуги ФРС. Федеральний уряд здійснює регулювання, яке забезпечує заходи щодо захисту прав споживачів.

Це регулювання включає в себе Закон «Electronic Funds Transfer Act» [12, с. 98; 13, с. 77].

У свою чергу, «Акт про уніфікацію грошових послуг» (Uniform Money Services Act) забезпечує однорідну структуру для регулювання різних видів «бізнесу в сфері фінансових послуг» у США і узгодження їх регулювання між штатами [14, с. 35]. На рівні штатів найважливішу роль в регулюванні досліджуваних відносин відіграє банківське законодавство штатів – State Banking Laws, яке використовує наявність рахунку як підставу і критерій для розмежування предметів регулювання.

На основі проведеного порівняльного аналізу законодавства США і Європейського Союзу в регламентації електронних грошей можна виділити відмінності між європейським і американським підходами до їх регулювання. У Європейському Союзі електронні гроші розглядаються, насамперед, як новий засіб платежу, новий вид грошей. Це обумовлює необхідність банківського регулювання сфери обігу електронних грошей. У США законодавство визначає електронні гроші як новий тип фінансових послуг. Саме цим зумовлений окремий від банківського, більш ліберальний режим нормативно-правового регулювання. Україна ж досить обережно підходить до впровадження електронних грошей і, першочергово, це є наслідком недостатності правового регулювання. Можливим засобом заохочення використання саме українських електронних грошей пропонуємо виплату проценту за зберігання електронних грошей, адже електронні гроші всіх відомих сьогодні систем є наперед оплаченими, тобто тісно пов'язаними з грошима центральних банків (аналогічно ст. 1070 ЦК України передбачає проценти за користування коштами, що знаходяться на банківському рахунку).

Можна виділити найбільш важливі подібні аспекти європейського та американського правових підходів у регулюванні обігу електронних грошей. Так, в ЄС так само, як у більшості штатів США, емітенти електронних грошей (ELMIs) мають отримати ліцензію і, якщо вона надана, знаходяться під наглядом уповноваженого регуляторного органу, якому періодично звітують. В обох юрисдикціях емітенти електронних грошей мають відповідати встановленим вимогам, які сприяють їх надійній та обачливій діяльності. Емітенти електронних грошей в ЄС, так само як компанії, що здійснюють переказ грошей в США, є обмеженими щодо вкладення коштів, отриманих від користувачів. Обидва типи компаній повинні

мати вкладення у високоліквідні активи з низьким ризиком у сумі не меншій, ніж випущені ними в обіг зобов'язання. В обох юрисдикціях закриті системи, електронні гроші/платіжні інструменти яких приймаються виключно емітентами, не підлягають регулюванню.

Суттєві відмінності ж полягають у наступному. Зокрема, в ЄС емітенти електронних грошей повинні мати початковий капітал у сумі, не меншій 1 млн. євро. В більшості американських штатів від компаній, що здійснюють переказ грошей, також вимагається наявність певного мінімального власного капіталу, проте вимоги суттєво нижчі: 25 тис. доларів США відповідно до Типового закону про компанії, що здійснюють переказ грошей (ММТА), 100 тис. доларів США відповідно до Уніфікованого закону про грошові послуги (UMSA), а у деяких штатах (наприклад, штаті Меріленд) – 150 тис. доларів США. У доповнення до цього вимагається надання облігації з гарантією або іншого подібного забезпечення. Вимог щодо підтримання на певному рівні власних коштів законодавством США, на відміну від права ЄС, не встановлено. Директива 2000/46/ЄС про електронні гроші дає можливість національним регуляторам не застосовувати частину або всі вимоги до компаній, які випускають електронні гроші в невеликому обсязі або для обмеженого оточення. В США подібної можливості не передбачено. В ЄС діяльність емітентів електронних грошей має обмежуватися емісією електронних грошей або тісно пов'язаною з цим діяльністю. В США компанії, які здійснюють переказ грошей, як правило, не обмежені у видах діяльності (зрозуміло, що депозитна/кредитна діяльність без банківської ліцензії не дозволяється). На відміну від вимог Директиви 2000/46/ЄС у законодавстві американських штатів питання погашення електронних грошей/платіжних інструментів у більшості випадків регулюється угодою між емітентом і клієнтом. Одним з основних принципів Директиви 2000/46/ЄС є взаємне визнання дозволів і пруденційного нагляду за емітентами електронних грошей у різних країнах – членах Європейського Союзу. В США компанії, що здійснюють переказ грошей, мають отримати окремі ліцензії в кожному із штатів, законодавством яких передбачено таке ліцензування [15, с. 134].

По суті, на практиці підходи до регулювання обігу електронних грошей в ЄС та у США дуже подібні. Тоді як в ЄС розробили нове законодавство, в США застосовують та вдосконалюють діюче. Йдучи різними шляхами,

регулятори обох ринків прагнуть однієї мети – щоб емітенти електронних грошей та відповідний засіб платежу були об'єктом регулювання.

В Україні регулювання відносин, що пов'язані з електронними грошима, здійснюється загальним та спеціальним законодавством: Цивільним кодексом України № 435-ІУ від 16.01.2003р. [4, с. 36]; Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» № 2346-ІІІ від 05.04.2001р. [14, с. 35]; постановою Правління Національного банку України «Про здійснення операцій з використанням спеціальних платіжних засобів» № 223 від 30.04.2010р. [13, с.79]; постановою Правління Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей» № 481 від 04.11.2010р., що затверджує Положення про електронні гроші [11, с. 45].

Основні норми Положення про електронні гроші, затвердженого постановою Національного банку України (далі – НБУ) від 04.11.2010р., включають:

1) визначення електронних грошей як одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента. Електронний пристрій може бути як апаратним, так і програмним;

2) користувачами електронних грошей можуть бути лише фізичні особи;

3) юридичні особи можуть лише приймати електронні гроші для оплати товарів і послуг, проте не можуть перераховувати ці кошти фізичним особам та іншим юридичним особам і витратити ці кошти для оплати товарів/послуг крім товарів у електронному вигляді для власних виробничих (господарчих) потреб;

4) електронні гроші випускаються лише банками, хоча окремі функції по обслуговуванню системи можуть виконуватись агентами банків;

5) електронні гроші випускаються в гривнях;

6) обсяг електронних грошей на одному пристрої обмежений до 8000 грн.;

7) електронні гроші можуть бути погашені на вимогу власника;

8) правила роботи системи електронних грошей погоджуються з НБУ. Ці правила включають схему операцій системи, заходи по управлінню ризиками, систему безпеки в системі. Після погодження система може випускати електронні гроші і зобов'язана подавати статистичну звітність НБУ.

Аналізуючи це положення, можна відмітити норми, які не відповідають кращій міжнародній

практиці і можуть обмежити розвиток ринку. Вимога щодо випуску електронних грошей лише банками різко звужує коло емітентів електронних грошей. Світовий досвід регулювання свідчить, що в країнах, у яких діє жорстка норма щодо емісії електронних грошей лише банками, національні системи електронних грошей відсутні, а на ринок виходять емітенти електронних грошей з інших країн, у яких правила більш демократичні.

Досить негативним є обмеження на сферу застосування електронних грошей. Вирішальний фактор успіху електронних грошей – це можливість вільного їх використання для всіх видів розрахунків з усіма економічними агентами, які бажають приймати участь у системі. Також не вирішено питання, яким чином операції з електронними грошима, які випущені відповідно до положення НБУ, відображаються в податковому та бухгалтерському обліку. Відсутність врегулювання питань обігу електронних грошей у стандартах бухгалтерського обліку та податковому законодавстві змушує системи електронних розрахунків працювати за досить складними юридичними схемами з метою здійснення своєї діяльності в рамках чинного законодавства. Це є значною перешкодою для поширення цього платіжного інструменту в Україні.

Аналізуючи досвід іноземних держав у сфері нормативно-правового регулювання функціонування електронних грошей, зіставляючи окремі положення щодо здійснення розрахунків електронними грошима в Україні, передбачені Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 04 червня 2017р., з аналогічними положеннями, що діють в Європі та США, доцільно зауважити, що у законодавстві України не передбачений особливий правовий статус для емітентів електронних грошей, у той час, як в провідних зарубіжних країнах існують спеціалізовані організації, які здійснюють виняткову діяльність. Також встановлені високі вхідні вимоги для учасників ринку електронних грошей і платежів з їхнього використання. Крім того, відсутній орган, який координує діяльність, представляє, захищає інтереси в органах влади учасників правовідносин, – між операторами електронних грошей, їх користувачами та регулятором. До недоліків регулювання слід віднести і недостатньо широке різноманіття платіжних інструментів, що застосовуються у розрахунках і платежах з використанням електронних грошей, недостатньо гнучкі підходи до забезпечення належного рівня ліквідності емітентів

електронних грошей та високий рівень фінансових ризиків.

Як показує краща міжнародна практика, для того, щоб ефективним було регулювання та щоб постійно розвивався ринок електронних грошей, потрібно на законодавчому рівні дозволити широкому колу компаній випускати електронні гроші (а не лише банкам). Необхідно передбачити, що компанія має право отримати дозвіл на випуск електронних грошей за умови, що вона відповідає вимогам щодо технічної спроможності, розміру власного капіталу та ділової репутації (при цьому рівень капіталу повинен бути менший за обсяг, що встановлений для банків). Треба дозволити використання електронних грошей для всіх видів розрахунків між юридичними і фізичними особами та державним сектором; забезпечити погашення випущених електронних грошей через вкладення залучених коштів в безпечні та ліквідні активи. Слід закріпити в законодавстві, що діяльність щодо випуску, обігу та погашення електронних грошей повинна бути окремою від операцій, що не пов'язані із платіжними послугами. Також, щоб усунути ризик відмивання коштів, анонімні операції з електронними грошима повинні бути обмежені за розміром, а юридичні особи, які здійснюють такі операції та мають відповідні рахунки в системах електронних грошей, мають реєструвати їх згідно з вимогами чинного податкового законодавства. Бажано постійно проводити моніторинг можливих зловживань у системі електронних грошей.

Удосконалення сфери нормативно-правового регулювання функціонування електронних грошей, на нашу думку, необхідно здійснювати за такими напрямками: перший напрямок передбачає розвиток відносин з метою підвищення конкуренції та зниження вхідного порогу для нових учасників; другий пов'язаний з підвищенням рівня доступності електронних грошей і розширення сфер їх застосування, за допомогою розвитку та легалізації платіжних інструментів, а також стандартизації і уніфікації технологічної складової за рахунок введення у дію відповідних технічних регламентів інформаційного забезпечення; забезпечення та підвищення безпеки здійснення платіжних трансакцій з використанням електронних грошей у межах інформаційної безпеки.

Висновки. Міжнародний досвід свідчить, що розвиток ринку електронних грошей в значній мірі залежить від ефективного нормативно-правового регулювання. Питання щодо закріплення фінансово-правової сутності електронних грошей у нормативних актах має

вирішальне значення, оскільки від цього залежить подальше успішне введення в платіжний обіг електронних грошей. Для вдосконалення і вирішення сучасних проблем обігу електронних грошей в Україні необхідно скористатися досвідом зарубіжних країн: вдосконалити та адаптувати законодавчу базу до змінних умов,

впровадити нові системи електронного розрахунку та створити єдиний орган їх регулювання, забезпечити надійність емітентів електронних грошей, підвищити безпеку здійснення платіжних трансакцій з використанням електронних грошей.

Використана література :

1. Горюков Е. В. Электронные деньги: анализ практики использования и прогноз развития : дисс. канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Евгений Валериевич Горюков. – Иваново, 2004. – 162 с.
2. Махаєва О. О. Електронні гроші в Європі та Україні / О.О. Махаєва // Вісник Національного банку України : журнал. – 2004. – № 9. – С. 22-24.
3. Лозовик Д. Б. Перспективи розвитку систем електронних грошей в Україні / Д. Б. Лозовик // Ефективна економіка. – 2012. – № 6. – С. 1–2.
4. Івасів Б. Л. Історія виникнення та перспективи розвитку електронних грошей / Б. Івасів // Світ фінансів. – 2008. – № 2 (15). – С. 157–160.
5. Єсімов С. С. Інформаційно-правові засади регулювання обігу електронних грошей у контексті розширення застосування / С. С. Єсімов // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Юридичні науки. – 2014. – № 810. – С. 22–27.
6. Барабан Л. М. Електронні гроші: можливості, тенденції та перспективи розвитку в Україні / Л. М. Барабан // Фінансовий простір – 2014. – №3. – С. 10–17.
7. Махаєва О. О. Електронні гроші в Європі та Україні / О.О. Махаєва // Вісник Національного банку України : журнал. – 2004. – № 9. – С. 22-24.
8. Directive 2000/46/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 on the taking up, pursuit of and prudential supervision of the business of electronic money institutions, http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_275/l27520001027en00390043.pdf
9. Electronic money. Consumer protection, law enforcement, supervisory and cross border issues// Basel. BIS. 1997.– p.5
10. Кочергин Д. А. Электронные деньги / Д. А. Кочергин. – М. : Маркет ДС. – 2010. – 325 С.
11. Дмитренко Ю. М. Правові засоби регулювання грошового обігу в Україні / Ю. М. Дмитренко // Європейські перспективи. – 2012. – № 4. – Ч. 1. – С. 193–198.
12. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні : наук.-аналіт. матер. / П. М. Сенищ, В. М. Кравець, В. І. Міщенко, О. О. Махаєва, В. В. Крилова, Н. В. Гришук. – К. : Національний банк України ; Центр наукових досліджень. – 2008. – Вип. 10. – 145 с.
13. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей : Постанова Правління Національного банку України від 04 грудня 2010 р. №481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>.
14. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.
15. Афоніна С. В. Електронні гроші : навч. посібн. / С. В. Афоніна. – СПб, 2001. – 128 с.